

พื้นที่คัดเลือกศึกษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงพื้นที่เขตพญาไท บริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ซึ่งได้คัดเลือกขึ้นเป็นพื้นที่ทดลองศึกษา โดยจะกล่าวถึงสภาพทั่วไปของพื้นที่ ระบบระบายน้ำในพื้นที่ ปัญหาน้ำท่วม และการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในบริเวณนี้ต่อไป

4.1 ขอบเขตของพื้นที่คัดเลือก

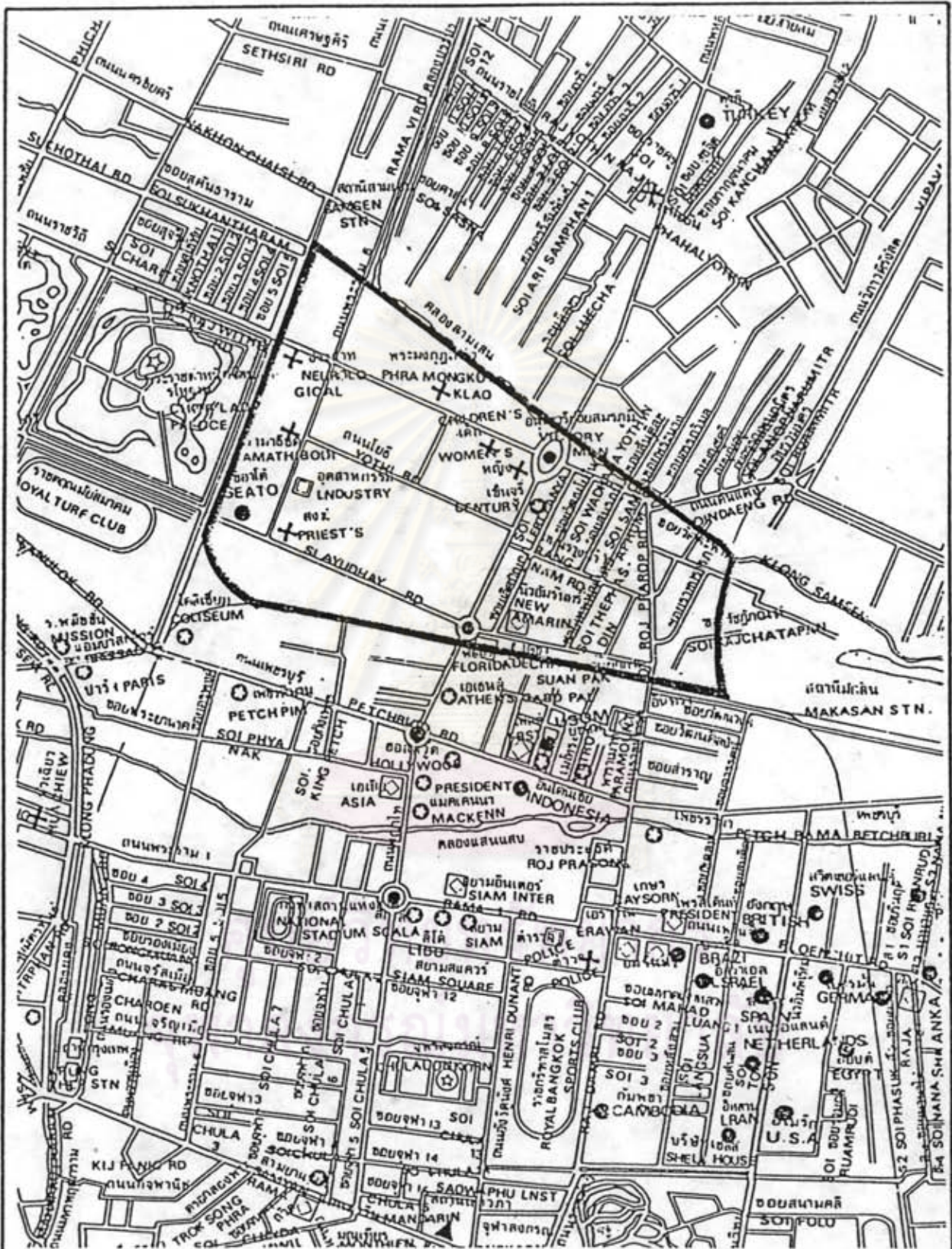
พื้นที่คัดเลือก เขตพญาไทบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิมีเนื้อที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร และมีขอบเขตดังนี้ (รูปที่ 4-1)

ทิศเหนือ	จด	คลองสามเสน
ทิศใต้	จด	ทางรถไฟสายตะวันออก
ทิศตะวันออก	จด	บริเวณแนวทางควนพิเศษสายดินแดง-บางนา
ทิศตะวันตก	จด	ทางรถไฟสายเหนือ

สาเหตุการคัดเลือกพื้นที่ดังกล่าว เนื่องจากเห็นว่าพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำท่วมจากน้ำฝนเป็นประจำ โดยสภาพปัญหาค่อนข้างรุนแรงก่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัด สร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังสร้างความเดือดร้อนแก่ราษฎรที่อาศัยและสัญจรผ่านบริเวณนี้เป็นอย่างมาก

4.2 ลักษณะทั่วไป

สภาพภูมิประเทศของพื้นที่คัดเลือกเป็นที่ราบ มีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 1.10 เมตร ส่วนใหญ่มีการพัฒนาการใช้ที่ดินอย่างเต็มที่ โดยมีลักษณะการใช้ที่ดินที่แตกต่างกันพอแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ

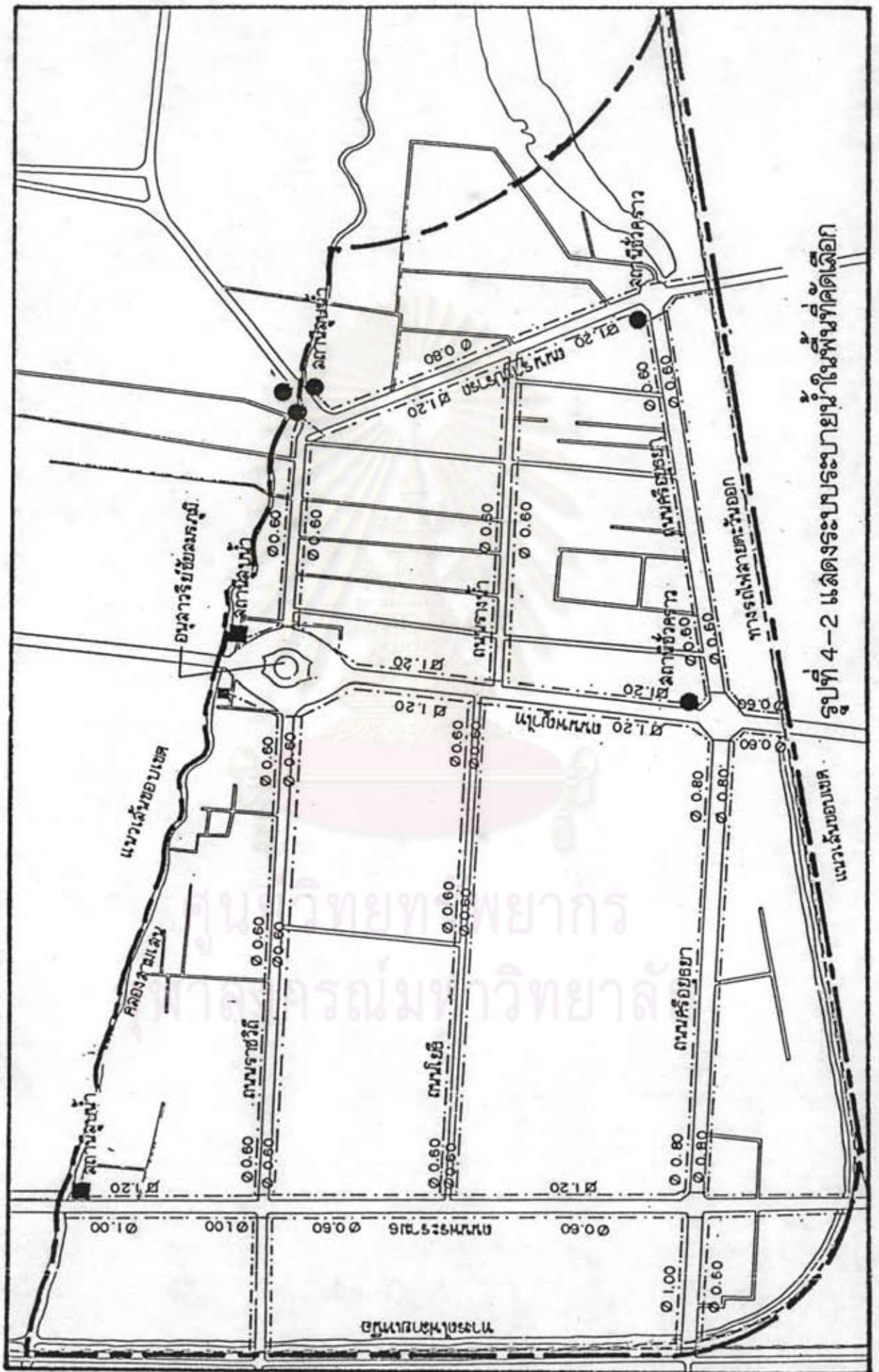

รูปที่ 4-1 แสดงขอบเขตพื้นที่คัดเลือก

- 1) พื้นที่ฝั่งตะวันออกของถนนพญาไท จะเป็นอาคารพาณิชย์ และบ้านพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ เช่น บริเวณถนนราชวิถีติดคลองสามเสน บริเวณซอยรางน้ำ และบริเวณถนนราชปรารภ ซึ่งจะมีราษฎรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น
- 2) พื้นที่ฝั่งตะวันตกของถนนพญาไทถึงทางรถไฟสายเหนือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาชั้นอุดมศึกษา สถานที่ราชการ โรงพยาบาล โรงเรียน สถานีตำรวจ และเขตทหารเช่น กรมทางหลวง กระทรวงการต่างประเทศ มหาวิทยาลัยมหิดล กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน องค์การเภสัชกรรม โรงพยาบาลรามาธิบดี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลราชวิถี โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนอานวยศิลป์ โรงเรียนพญาไท โรงเรียนสันติราษฎร์บำรุง สถานีตำรวจนครบาลพญาไท และเขตทหาร เป็นต้น บริเวณพื้นที่คัดเลือกนี้จัดได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานคร มีการติดต่อระหว่างส่วนราชการและประชาชน มีการค้าขาย นักเรียน นิสิตนักศึกษา มาโรงเรียน และสถานศึกษา มีบริการด้านการรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลต่าง ๆ และเนื่องจากบริเวณพื้นที่คัดเลือกตั้งอยู่ใจกลางของกรุงเทพมหานคร มีอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิเป็นศูนย์กลางของถนนสายสำคัญทั้งในและนอกพื้นที่หลายสาย เช่น ถนนพหลโยธิน ถนนดินแดง ถนนพญาไท ถนนราชวิถี และยังมีถนนสายสำคัญในพื้นที่มุ่งสู่ศูนย์กลางการพาณิชย์และเศรษฐกิจที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ถนนพญาไทมุ่งสู่ศูนย์การค้าสยาม ถนนราชปรารภมุ่งสู่ย่านการค้าประตูน้ำและศูนย์การค้าราชประสงค์ เป็นต้น ทำให้สภาพการจราจรในพื้นที่คัดเลือกหนาแน่น โดยเฉพาะในช่วงเช้าและเย็น ฉะนั้นเมื่อมีปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่คัดเลือก จึงสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก

4.3 ระบบระบายน้ำและการระบายน้ำในปัจจุบัน

ระบบระบายน้ำในพื้นที่คัดเลือกจะประกอบด้วยท่อระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ (รูปที่ 4-2) โดยมีท่อระบายน้ำสายหลักอยู่บนถนนสายสำคัญในพื้นที่ คือ ถนนพระรามที่ 6 ถนนศรีอยุธยา ถนนราชวิถี ถนนโยธี ถนนพญาไท ถนนรางน้ำและถนนราชปรารภ มีขนาดท่อระบายน้ำตั้งแต่ขนาด 0.60 เมตร คือ 1.20 เมตร มีสถานีสูบน้ำย่อยที่สำคัญ 2 แห่ง และท่อสูบน้ำชั่วคราว 3 แห่ง คือ

รูปที่ 4-2 แสดงระบบระบายน้ำในพื้นที่ติดเคอ

- 1) สถานีสูบน้ำย่อยชัชสมรภูมิ ตั้งอยู่ริมคลองสามเสน ตอนอนุสาวรีย์ชัชสมรภูมิ ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด $\phi 12"$ จำนวน 2 เครื่อง และเครื่องสูบน้ำที่ใช้ น้ำมันขนาด $\phi 14"$ จำนวน 1 เครื่อง ประสิทธิภาพในการสูบน้ำประมาณ 29.4 ลบ.ฟุต/วินาที หรือ 0.83 ลบ.ม./วินาที
- 2) สถานีสูบน้ำย่อยสะพานพรหมโยธี ตั้งอยู่ริมคลองสามเสน ตอนถนนราชปรารภตัดถนนดินแดง ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด $\phi 14"$ จำนวน 1 เครื่อง และเครื่องสูบน้ำที่ใช้ น้ำมัน $\phi 16"$ จำนวน 1 เครื่อง ประสิทธิภาพในการสูบน้ำประมาณ 22.4 ลบ.ฟุต/วินาที หรือ 0.63 ลบ.ม./วินาที
- 3) บ่อสูบน้ำข้างโรงเรียนอนุบาลปทุมวัน ตั้งอยู่ริมคลองสามเสน ตอนอนุสาวรีย์ชัชสมรภูมิ ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าขนาด $\phi 12"$ จำนวน 2 เครื่อง และเครื่องสูบน้ำที่ใช้ น้ำมัน $\phi 16"$ จำนวน 1 เครื่อง ประสิทธิภาพในการสูบน้ำประมาณ 30.6 ลบ.ฟุต/วินาที หรือ 0.87 ลบ.ม./วินาที
- 4) บ่อสูบน้ำชั่วคราวพญาไท ตั้งอยู่ตอนถนนพญาไทตัดกับถนนศรีอยุธยา ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำที่ใช้ น้ำมันขนาด $\phi 12"$ จำนวน 1 เครื่อง ประสิทธิภาพในการสูบน้ำประมาณ 7.06 ลบ.ฟุต/วินาที หรือ 0.2 ลบ.ม./วินาที
- 5) บ่อสูบน้ำชั่วคราวมักกะสัน ตั้งอยู่ตอนถนนราชปรารภตัดถนนศรีอยุธยา ประกอบด้วยเครื่องสูบน้ำขนาด $\phi 8"$ จำนวน 2 เครื่อง ประสิทธิภาพการสูบน้ำประมาณ 9.4 ลบ.ฟุต/วินาที หรือ 0.27 ลบ.ม./วินาที

การระบายน้ำออกจากพื้นที่ที่คัดเลือก จะอาศัยท่อระบายน้ำสายหลักไหลระบายลงสู่คลองสามเสน ที่ปลายท่อระบายน้ำสายหลักเหล่านี้จะมีสถานีสูบน้ำ เพื่อสูบน้ำระบายน้ำในกรณีระดับน้ำในคลองสามเสนสูง ไม่สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่โดยอาศัยความลาดชันของการไหลได้ (รูปที่ 4-3) สำหรับการระบายน้ำจากบ้านพักอาศัยในตรอก ซอย สถานที่ราชการ โรงเรียน โรงพยาบาล อาคารพาณิชย์ต่าง ๆ จะระบายโดยวางระบายน้ำ หรือท่อระบายน้ำขนาดเล็กที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.20-0.40 เมตร ลงสู่ท่อระบายน้ำสายหลักที่ใกล้เคียง เพื่อระบายลงสู่คลองสามเสนต่อไป ส่วนพื้นที่พักอาศัย อาคาร สถานที่ราชการ ที่อยู่ติดคลองสามเสน คลองริมทางรถไฟสายเหนือและสายตะวันออก ส่วนใหญ่จะมีท่อระบายน้ำและเครื่องสูบน้ำขนาดเล็กเพื่อสูบน้ำลงสู่คลองสามเสน หรือคลองริมทางรถไฟโดยตรง

4.4 ปัญหาการระบายน้ำและสภาพน้ำท่วมในปัจจุบัน

เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของพื้นที่ที่คัดเลือกเป็นที่ราบ มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และขาดการควบคุมการใช้ประโยชน์ของที่ดิน ทำให้ระบบระบายน้ำที่มีอยู่มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการระบายน้ำ ซึ่งสำนักการระบายน้ำได้สำรวจพบว่า หากมีฝนตกปริมาณ 60 มม. ในช่วงเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมงแล้ว จะทำให้ถนนพระรามที่ 6 ถนนราชปรารภ ถนนศรีอยุธยา เกิดน้ำท่วมซึ่งต้องใช้เวลาในการระบายน้ำฝน 2-3 ชั่วโมงหลังฝนตก และหากฝนตกปริมาณ 90 มม. ขึ้นไปจะต้องใช้เวลาในการระบายน้ำฝนเพิ่มเป็น 6-12 ชั่วโมง และจากการสำรวจในสนามพบว่า นอกจากน้ำจะท่วมบริเวณถนนดังกล่าวตามการสำรวจของสำนักการระบายน้ำแล้ว ปริมาณน้ำส่วนหนึ่งจะท่วมพื้นที่พักอาศัย บริเวณซอยสวนเงิน ถนนพระรามที่ 6 บริเวณซอยแยกจากถนนรางน้ำ บริเวณซอยแยกจากถนนราชปรารภด้านตะวันออก ซึ่งสภาพการท่วมขังจะเกิดขึ้นเป็นเวลานาน

4.5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ที่คัดเลือก

สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ที่คัดเลือก โดยมีเจ้าหน้าที่เขตพญาไทเป็นผู้ช่วย อุปสรรคสำคัญของสำนักการระบายน้ำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม คือ งบประมาณที่ได้รับมีจำกัด ทำให้การวางแผนงานก่อสร้างและปรับปรุงอาคารระบายน้ำ การวางแผนปฏิบัติการไม่สะดวก และกำลังคนจำนวนเครื่องสูบน้ำ น้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน แต่อย่างไรก็ตาม สำนักการระบายน้ำก็ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ในลักษณะการบรรเทาความรุนแรงของน้ำท่วม โดยจัดทำโครงการทำความสะอาดท่อระบายน้ำ ซุกลอกคลอง วางแผนติดตั้งเครื่องสูบน้ำชั่วคราว วางแผนการสร้างท่อบกกันน้ำและการอุกกันท่อระบายน้ำในกรณีระดับน้ำในคลองสูงชัน เป็นต้น